

1- GİRİŞ

Dr. Öğr. Üyesi Ramazan Azim OKYAY

Tüm dünyada herhangi bir zaman kesitinde cezaevlerinde toplam 11 milyondan fazla insan bulunmakta ve her yıl 30 milyondan fazla insan cezaevlerine girip çıkmaktadır (1). Kitabımızın bu bölümünde cezaevlerinde sık görülen sağlık problemlerinden bahsedilecektir.

İnsan sağlığı, hastalık yapıcı biyolojik faktörlerin yanında sosyal, ekonomik ve çevresel faktörlerden de etkilenmektedir. Çağdaş hekimlik anlayışında bu faktörler, sağlığın belirleyicileri olarak adlandırılmaktadır. Bu belirleyicilerden sağlığı olumsuz etkileyenler, kendileri de sağlık sorunu olabilmekle birlikte, esasında genel sağlığı bozan önemli etkenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle cezaevlerinde sık görülen sağlık problemlerini sınıflamadan önce hükümlülüler için sağlığın belirleyicilerini kısaca tanımlamak gereklidir.

Mahkumların bir çoğunun düşük gelirli, sosyal hayattan izole ve genellikle düşük eğitim seviyesine sahip olmaları, genel sağlık düzeylerini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca cezaevi popülasyonunda ruhsal sorunlar ve intihara eğilimin genel nüfusa oranla çok daha yaygın olduğu bilinmektedir. Yapılan çalışmalar cezaevlerinde antisosyal kişilik bozukluğu prevalansının %21, major depresyon prevalansının %12 ve psikotik hastalık prevalansının %4 olduğunu ortaya koymuştur (2). Dünya Sağlık Örgütü'ne göre bu durumun birden çok nedeni vardır. Bunlardan bir tanesi hükümlülerin cezaevine girmeden de ruhsal sorunlar taşıyor olmalarıdır. Bir diğeri ise cezavine girdikten sonra mental sağlıklarının bozulabilmesidir (3). Özellikle mahkumiyetin ilk günlerinde altta yatan bir ruhsal sorun olsun olmasın, hükümlülerde kendi kendine zarar verme ve intihar eğiliminin yüksek olduğu bildirilmektedir (4).

Cezaevlerinde bulunan hükümlülerde sağlığı olumsuz etkileyen diğer belirleyiciler madde, alkol ve tütün bağımlılığı olarak sayılabilir. Yapılan bir çalışmada, cezaevine girişte madde bağımlısı olanların oranı erkeklerde %10 ile %48, kadınlarda ise %30 ile %60 arasında bulunmuştur. Alkol bağımlılığı için ise bu oranlar erkeklerde %18 ile %30, kadınlarda %10 ile %24 arasında saptanmıştır (5). Madde bağımlılığının şiddete eğilimi arttırdığı bilinmektedir. Ayrıca pek çok hükümlünün mahkumiyetinin, doğrudan madde kullanımı ya da bağımlısı olduğu maddeyi satın alabilmek için işlediği suçlar dolayısıyla oluştuğunu da belirtmek gerekir. Tütün bağımlılığı da hükümlülerde sık görülmektedir. Bir çalışmada hükümlülerin %80'inden fazlasının sigara kullandığı

KAYNAKLAR

1. Kouyoumdjian F, Schuler A, Matheson FI, Hwang SW. Health status of prisoners in Canada: Narrative review. *Can Fam Physician*. 2016;62(3):215-22.
2. Fazel S, Danesh J. Serious mental disorder in 23 000 prisoners: a systematic review of 62 surveys. *The Lancet*. 2002;359 (9306):545-550
3. World Health Organization (WHO). Background Paper for Trenčín Statement on Prisons and Mental Health. Copenhagen: WHO; 2008.
4. Daigle MS, Daniel AE, Dear GE, Frottier P, Hayes LM, Kerkhof A, et al. Preventing suicide in prisons, part II. International comparisons of suicide prevention services in correctional facilities. *Crisis* 2007;28:122–30.
5. Fazel S, Bains P, Doll H. Substance abuse and dependence in prisoners: a systematic review. *Addiction* 2006; 101: 181–191
6. Lester C, Hamilton-Kirkwood L, Jones NK. Health indicators in a prison population: asking prisoners. *Health Educ J* 2003;62:341–9
7. World Health Organization (WHO). Health in prisons A WHO guide to the essentials in prison health. Copenhagen: WHO; 2007.
8. Almasio PL, Babudieri S, Barbarini G, et al. Recommendations for the prevention, diagnosis, and treatment of chronic hepatitis b and c in special population groups (migrants, intravenous drug users and prison inmates) *Digestive and Liver Disease*. 2011;43(8):589–595.
9. Poorolajal J, Majdzadeh R. Prevalence of chronic hepatitis B infection in Iran: a review article. *Journal of Research in Medical Sciences*. 2009;14(4):249–258.
10. Barros LA, Pessoni GC, Teles SA, Souza SM, Matos MA, Martins RM, Del-Rios NH, Matos MA, Carneiro MA. Epidemiology of the viral hepatitis B and C in female prisoners of Metropolitan Regional Prison Complex in the State of Goiás, Central Brazil. *Rev Soc Bras Med Trop*. 2013 ;46(1):24-9.
11. Harzke AJ, Baillargeon J, Paar DP, Pulvino J, Murray OJ. Chronic liver disease mortality among male prison inmates in Texas, 1989-2003. *American Journal of Gastroenterology* 2009; 104:1412-1419.
12. Dana D, Zary N, Peyman A, Behrooz A. Risk prison and hepatitis B virus infection among inmates with history of drug injection in Isfahan, Iran. *Scientific World Journal*. 2013;2013:735761
13. Zamani S, Ichikawa S, Nassirimanesh B, Vazirian M, Ichikawa K, Gouya MM, et al. Prevalence and correlates of hepatitis C virus infection among injecting drug users in Tehran. *International Journal of Drug Policy*. 2007;18:359–63.
14. Vescio MF, Longo B, Babudieri S, Starnin G, Carbonara S, Rezza G, et al. Correlates of hepatitis C virus seropositivity in prison inmates: A meta-analysis. *Journal of Epidemiology and Community Health*. 2008;62:305–13.
15. Kassaian N, Adibi P, Kafashaian A, Yaran M, Nokhodian Z, Shoaie P, Hassannejad R, Babak A, Ataei B. Hepatitis C Virus and Associated Risk Factors among Prison Inmates with History of Drug Injection in Isfahan, Iran. *International Journal of Preventive Medicine*. 2012;3(Suppl 1):S156-61.
16. Monarca R, Madeddu G, Ranieri R, Carbonara S, Leo G, Sardo M, Choroma F, Casari S, Marri D, Muredda AA, Nava FA, Babudieri S; SIMSPE–SIMIT Group. HIV treatment and care among Italian inmates: a one-month point survey. *BMC Infectious Diseases*. 2015;15:562.
17. Azbel L, Wickersham JA, Grishaev Y, Dvoryak S, Altice FL. Correlates of HIV infection and being unaware of HIV status among soon-to-be-released Ukrainian prisoners. *Journal of the International AIDS Society*. 2014;17:19005.
18. Nogueira PA, Abrahão RM, Galesi VM. Tuberculosis and latent tuberculosis in prison inmates. *Rev Saude Publica*. 2012;46(1):119-27.

19. Ali S, Haileamlak A, Wieser A, Pritsch M, Heinrich N, Loscher T, Hoelscher M, Rachow A. Prevalence of Pulmonary Tuberculosis among Prison Inmates in Ethiopia, a Cross-Sectional Study. *PLoS One*. 2015;10(12):e0144040.
20. Hammett TM. Sexually transmitted diseases and incarceration. *Current Opinion in Infectious Diseases*. 2009;22(1):77-81.
21. Wilper AP, Woolhandler S, Boyd JW, Lasser KE, McCormick D, Bor DH, Himmelstein DU. The health and health care of US prisoners: results of a nationwide survey. *American Journal of Public Health*. 2009;99(4):666-72.
22. Bardage C, Isacson DG. Hypertension and health-related quality of life. an epidemiological study in Sweden. *Journal of Clinical Epidemiology*. 2001;54(2):172-81.
23. Wang EA, Pletcher M, Lin F, Vittinghoff E, Kertesz SG, Kiefe CI, Bibbins-Domingo K. Incarceration, incident hypertension, and access to health care: findings from the coronary artery risk development in young adults (CARDIA) study. *Archives of Internal Medicine*. 2009;169(7):687-93.
24. Öztürk Y, Günay O., Ed., "Halk Sağlığı:Genel Bilgiler", Erciyes Üniversitesi, Kayseri, 2011
25. American Diabetes Association. Diagnosis and classification of diabetes mellitus. *Diabetes Care*. 2010;33 Suppl 1:S62-9.
26. Gates ML, Bradford RK. The impact of incarceration on obesity: are prisoners with chronic diseases becoming overweight and obese during their confinement? *Journal of Obesity*. 2015;2015:532468.
27. American Diabetes Association. Diabetes Management in Correctional Institutions. *Diabetes Care*. 2014; 37(Supplement 1): S104-S111
28. Woolf A, Pfleger B. Burden of major musculoskeletal conditions. *Bull World Health Organ* 2003; 81(9): 646-56.
29. Minayo MC, Ribeiro AP. Health conditions of prisoners in the state of Rio de Janeiro, Brazil. *Cien Saude Colet* 2016; 21(7): 2031-40.
30. Nazlican E, Akbaba M, Okyay RA. Evaluation of depression in newly diagnosed breast cancer cases in Hatay province of Turkey in 2011. *Asian Pacific Journal of Cancer Prevention*. 2012;13(6):2557-61.
31. Binswanger IA, Krueger PM, Steiner JF. Prevalence of chronic medical conditions among jail and prison inmates in the USA compared with the general population. *Journal of Epidemiology and Community Health*. 2009;63(11):912-9.
32. Baillargeon J, Snyder N, Soloway RD, Paar D, Baillargeon G, Spaulding AC, Pollock BH, Arcari CM, Williams BA, Raimer BG. Hepatocellular carcinoma prevalence and mortality in a male state prison population. *Public Health Reports*. 2009;124(1):120-6.